

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 35/06-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. februára 2006 predbežne prerokoval sťažnosť J. M., t. č. vo väzbe, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 17 ods. 2, čl. 50 ods. 3 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní sp. zn. 3 T 96/04 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. M. o d m i e t a pre nedostatok svojej právomoci.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. augusta 2005 doručená, 28. novembra 2005 a 20. decembra 2005 doplnená sťažnosť J. M., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie jeho základných práv podľa čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 17 ods. 2, čl. 50 ods. 3 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 96/04 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti a z jej doplnení vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Žiline sp. zn. ČVS: ORP-49/1-OVK-ZA-2004 obvinený pre podozrenie zo spáchania trestného čin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 215 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a pre trestný čin znásilnenia podľa § 241 ods. 1 a ods. 2 písm. c) Trestného zákona.

Obvinenia boli sťažovateľovi vznesené 16. januára 2004 a 22. marca 2004. Okresný prokurátor v Žiline 12. júla 2004 podal na sťažovateľa obžalobu.

Dňa 2. júna 2005 okresný súd odročil hlavné pojednávanie v napadnutej veci na 14. júl 2005. Dňa 12. júla 2005 sťažovateľ požiadal okresný súd, aby mu podľa § 65 ods. 3 Trestného poriadku (ďalej aj „TP“) umožnil nahliadnuť do spisu sp. zn. 3 T 96/04 za účelom prípravy obhajoby, ešte pred uskutočnením hlavného pojednávania v napadnutom konaní, ktoré bolo nariadené na 14. júl 2005. Sťažovateľova žiadosť o nahliadnutie do spisu bola okresnému súdu doručená 13. júla 2005. Dňa 14. júla 2005 sa uskutočnilo odročené hlavné pojednávanie bez toho, aby okresný súd vyhovel žiadosti sťažovateľa o nahliadnutie do spisu. Podaním doručeným 28. novembra 2005 sťažovateľ doplnil svoju sťažnosť o rozhodnutie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1 Tos 195/05 z 8. novembra 2005, v ktorom nadriadený súd preskúmal namietané porušenie sťažovateľových ľudských práv a slobôd podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy a vyslovil názor, že pokiaľ sťažovateľ chcel ešte raz študovať spis, mal o to požiadať skôr, a nie tesne pred konaním hlavného pojednávania. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že Trestný poriadok neukladá žiadnu lehotu ohľadom podania žiadosti o nahliadnutie do spisu. Základnou podmienkou je to, že súd bude vopred informovaný, že obvinený má záujem o nazretie do spisu. Predseda senátu vedel o tom, že sťažovateľ má záujem nazrieť do spisu, v dostatočnom predstihu.

V podaní doručenom ústavnému súdu 20. decembra 2005 sťažovateľ oznámil, že Krajský súd v Žiline v rámci odvolacieho konania uznesením sp. zn. 1 To 283/05 zo 14. novembra 2005 ako primárny ochranca ľudských práv a slobôd nesplnil svoju úlohu, a preto sťažovateľ žiada ústavný súd, aby mu poskytol ochranu.

Sťažovateľ vidí porušenie svojich základných ľudských práv a slobôd v tom, že mu bolo odoprené právo „*mať čas a možnosť pripraviť si dôkladnú obhajobu*“ z dôvodu znemožnenia nahliadnuť do trestného spisu pred konaním hlavného pojednávania tak, ako o to požiadal príslušný súd. Podľa názoru sťažovateľa „*zásada práva na obhajobu*“ má medzi ostatnými zásadami trestného práva azda najvýznamnejšie postavenie a vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie. Zabezpečenie práva obvineného na obhajobu je súčasťou práva na spravodlivý proces, ktorý predstavuje záverečné rozhodnutie vo veci samej pred nezávislým súdnym orgánom. Účelom práva zaručeného podľa čl. 50 ods. 3 ústavy je

poskytnutie príležitosti brániť sa obvineniu zo spáchania trestného činu. Ide o právo pripraviť si obhajobu, mať čas na prípravu obhajoby a napokon právo obhajovať sa sám alebo sa nechať obhajovať obhajcom. Povinnosť umožniť nazretie do spisu obvinenému alebo obhajcovi v konaní pred súdom je súčasťou práva na obhajobu.

Sťažovateľ si uplatňuje aj priznanie primeraného finančného zadost'učinenia, ktoré odôvodňuje nezákonným spôsobom stíhania jeho osoby v trestnom konaní, znemožnením práva na obhajobu, neoprávneným zásahom do jeho základných ľudských práv a slobôd, pocitom márnosti, úzkosti a právnej neistoty, keď súd nerešpektoval sťažovateľove základné práva a slobody zaručené ústavou a zákonmi Slovenskej republiky.

Sťažovateľ napokon uvádza, že v terajšom štádiu konania nemá iný prostriedok ochrany svojich základných práv a slobôd, a preto vzhľadom na uvedené skutočnosti požaduje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil nasledovné porušenia jeho základných práv:

„1. Základné právo sťažovateľa J. M. zakotvené v čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky bolo porušené konaním Okresného súdu v Žiline v spojitosti s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Základné právo sťažovateľa J. M. zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky bolo porušené konaním Okresného súdu v Žiline v spojitosti s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky vracia vec sťažovateľa do stavu pred porušením jeho základných ľudských práv Okresným súdom v Žiline, ktoré mu garantuje Ústava Slovenskej republiky.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi J. M. právo na primerané finančné zadost'učinenie podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v sume 1 000 000 Sk (...), ktoré je povinný vyplatiť Okresný súd v Žiline do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky. (...)

5. Ústavný súd Slovenskej republiky ukladá Okresnému súdu v Žiline povinnosť uhradiť sťažovateľovi J. M. trovy konania na účet právneho zástupcu ustanoveného Ústavným súdom Slovenskej republiky na základe žiadosti sťažovateľa J. M. na konanie pred Ústavným súdom Slovenskej republiky vo veci jeho sťažnosti.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nie je ústavný súd príslušný, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd návrh odmietne, ak dospeje k názoru, že je tu ktorýkoľvek z dôvodov opodstatňujúcich odmietnutie návrhu, a spravidla neskúma aj ďalšie dôvody umožňujúce odmietnuť návrh. Pre odmietnutie návrhu postačuje existencia čo i len jediného z dôvodov uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zistil, že prijatiu návrhu na konanie bráni dôvod ustanovený v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ochrana základných práv a slobôd v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy vychádza z princípu subsidiarity (arg. ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd). Ochrana základným právam a slobodám poskytujú predovšetkým všeobecné súdy. Právomoc ústavného súdu na konanie o porušení základného práva alebo slobody je daná iba vtedy, ak ochranu neposkytujú všeobecné súdy (napr. III. ÚS 32/03).

Zo sťažnosti a jej príloh a najmä zo zapožičaného spisu okresného súdu sp. zn. 3 T 96/04 vyplýva, že trestná vec sťažovateľa sa nachádza v štádiu konania pred okresným súdom. V takomto prípade všeobecný súd bude povinný skúmať ústavnosť a zákonnosť konania v tzv. prvostupňovom konaní, a to najmä so zreteľom na dodržanie základných práv a slobôd vrátane práva na obhajobu. Všeobecný súd má podľa Trestného poriadku celý rad účinných procesných nástrojov, ako zabezpečiť nápravu porušenia základných práv a slobôd v predchádzajúcom konaní, ak samozrejme dospeje k záveru, že boli porušené. Z uvedeného dôvodu je to teda v prvom rade všeobecný súd, ktorý bude oprávnený a povinný rozhodnúť o ochrane základných práv a slobôd, a preto nie je daná právomoc ústavného súdu v tejto veci konať. Skutočnosti, ktoré uviedol sťažovateľ v sťažnosti, neumožňujú vyvodiť taký záver, že by nimi namietané porušenie označených základných práv a slobôd nebolo možné odstrániť pred všeobecným súdom.

Navyše, ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľ rovnaké námietky, aké uviedol v tejto ústavnej sťažnosti, uplatnil už aj v rámci účinných opravných prostriedkov nápravy, ktoré mal k dispozícii, pričom na svoje námietky dostal aj relevantné odpovede. Napr. vo vzťahu k namietanému porušeniu jeho práva na obhajobu Krajský súd v Žiline vo svojom uznesení sp. zn. 1 Tos 195/05 z 8. novembra 2005 uviedol nasledovné: „*Obžalovaný na hlavnom pojednávaní dňa 2. 6. 2005 zobrať termín hlavného pojednávania na deň 14. 7. 2005 na vedomie. Sudca na hlavnom pojednávaní určil termín nazretia do spisu na deň 23. 6. 2005, kedy obžalovaný spis študoval, vyhotovili sa mu potrebné kópie. Dňa 12. júla 2005 požiadal o opätovné nahliadnutie do jeho spisu. Jeho žiadosť bola okresnému súdu doručená 13. júla 2005 a 14. júla 2005 sa konalo hlavné pojednávanie. Okrem podaní obžalovaného a kópií rôznych rozhodnutí, ktoré sa nachádzajú duplicitne v spise, sa odo dňa, kedy obžalovaný študoval spis (23. 6. 2005), v spise žiadne nové dôkazy nenachádzajú. Krajský súd preto konštatuje, že nebolo porušené právo obžalovaného na obhajobu.*

Obžalovaný, keď chcel ešte raz študovať spis, mal o to požiadať skôr a nie tesne pred konaním hlavného pojednávania“.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde o odmietnutí sťažnosti pre nedostatok svojej právomoci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. februára 2006